

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fl. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor. **Egyes szám ára 20 fillér.**

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

DR. FRANCISY LAJOS.

Társszerkesztő:

DR. KASZALA JÁNOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.

Hirdetések árai: Egy háromhasábos petitsor ára 16 fillér. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szög 4 kor., minden további szó 4 fl.

A választó viz.

Homályba burkolt emberek és pártok választóvize mindig az az elkerülhetetlen alkalom, mely őket állásfoglalásra és cselekvésre kényszeríti.

A közélet megtűri a homályt, az átláthatatlan burkot, a míg a cselekvés szüksége fel nem merül. Mihelyt azonban a közélet tényezőit akár törvényhozási, akár adminisztratív jellegű okok állásfoglalásra és intézkedésekre kényszerítik, le kell hullania az embereket és pártokat takaró lepelnek, meg kell hasadnia az emberek és pártok szándékait, törekvéseit elfedő buroknak.

Öt hónapon át egyetértő békekészen éltek egymás mellett a munkapárt széthúzó, kirívóan ellentétes elemei: agráriusok és merkantilisták, liberálisok és konzervatívok, szabadkőművesek és keresztények, szabadgondolkodók és hívő katolikusok.

A polgári perrendtartás tárgyalásainak során a könyvkivonati illetékesség ellen folytatott harc szembe állította a kormánypárt soraiban az agráriusokat a merkantilistákkal. A kormány sietett a szemben álló ellenfeleket kibékíteni, ötven százalékra való kiegyezésnek az árán. A kiegyezés a szőnyegen forgott kérdésben

véget vetett a harcnak, de nem szüntette, a mint hogy nem is szüntethette meg az érdekellentéteket.

Ugyancsak a polgári perrendtartás tárgyalásai alatt szembe kerültek egymással a szabadkőművesek és a keresztények is. A felekhez intézendő kérdésekre vonatkozó 306. szakaszból a szabadkőművesek kihagyandónak vélték a fél vallását megállapító kérdést. Maga az igazságügyi miniszter Székely Ferenc is a kihagyás mellett nyilatkozott. Ebben a kérdésben a kormánynak már nem sikerült kompromisszumot létesíteni, ezt különben meg sem kísérlette, mert szükségesnek tartotta, hogy a párt szabadkőműves elemei, a kik a könyvkivonati illetékesség dolgában a merkantilistákkal azonosították magukat, kárpolitást kapjanak azért a veszteségért, melyet érdekeik az 50 százalékos kiegyezés folytán szenvedtek. Ebben a kérdésben tehát a szabadkőművesek győztek.

Székely Ferenc még mint ideiglenes vallás- és közoktatásügyi miniszter jóváhagyta a Magyarországi Tanítók Szabad Egyesületének alapszabályait. Ez kétségtelen győzelme volt a szabadgondolkodóknak. Székely utódja gróf Zichy János a nevezett egyesület alapszabályait hatályon kívül helyezte és működését felfüg-

gesztette. A miniszter ezen intézkedése által győzelemre jutott a hívő keresztények, első sorban a hívő katolikusok álláspontja, a kik az egyesületet erősen támadták.

Felmerült azután egy újabb ügy, melyben a kormánynak hasonlóképpen állást kellett foglalnia. Rakovszky István meginterpellálta a kultuszminisztert a Magyar Tanítók Országos Szövetségének ez évi augusztus 25-én hozott határozata tárgyában, melyben a szövetségi közgyűlés, illetőleg az az 58 ember, a ki közgyűlésnek jelentette ki magát, kimondotta, hogy az egész népoktatást államosítani kell, a felekezeti hitoktatást minden iskolából kizárni, az államosítás költségeit a szekularizációból fedezni. Rakovszky megkérdezte a minisztertől, hogy miképpen vélekedik annak az 58 úrnak a határozatáról, melynek kormányhatósági támogatását egy kultuszminiszteri osztálytanácsos, Radnai Rezső kilátásba helyezte?

Gróf Zichy János válaszában elítélte a nagyvárosi hóbortban fogamzott határozatot, kijelentvén egyúttal, hogy a felekezeti hitoktatást a tanítás minden fokozatán okvetetlenül szükségesnek tartja, barátja a felekezeti iskolának, de nem zárkózik el az államosítás elől, a hol azt

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCAJA.

Sirályok.

Irta: Erdős Renée.

Én felém gondolatok szállnak,
Mint fehér sirályok csoportja,
S leszállnak halkán, suhogón,
Halovány homlokokra.

Magukkal hozzák a tengernek
Sós illatát, a kagylók álmát,
A végtelen titokzatos
Százszínű szivárványát.

Magukkal hozzák a felhőket,
Magukkal hozzák a villámot,
S a harmatot, amit az ég
Szárnyaikra bocsátott.

Ó fehér sirályok csoportja!
Madarai viznek és légnak,
Sejtelmes ígéretei
A szűz Végtelenségnek:

Az én lelke egy pihenő tó,
És ime elibétek tárom
Szent vándorok, hogy ússzatok
A halovány hullámon.

Rajtatok az Isten kegyelme.
Ti onnan jöttök, hol a fénynek
Bölcsője ring és dala zeng
A vágyó Mindenségnek . . .

Gondolatok, fehér sirályok,
Én magam nem vagyok, csak lélek
És halkán dalolom magam
Felétek . . .

A női fényűzésről.

Vidéki táncsterem. A falakon tükrök, fényő-girlánd. Oldalt plüssel bevont padok. A padok kipirult arcu mamákkal és leányokkal tele. A zenekar „A vágy” keringőt húzza. Néhány táncoló pár. A terem közepén több ásitó fiú. Történik a lady patronesse emelvényén.

— Maga az, Sándor?

— Ah, kezét csókolom Meltóságos Asszony! Még mindig a régi báj, kellem és szellem, boldog va . . .

— Megálljon, utálom a banalitásokat. Inkább kellemetlenkedjünk egymásnak. Tudja Sándor, hogy maga feltűnően öregszik? Ideje volna meg-nősülni.

— Tudom. Ideje volna. Ami e részben a legnagyobb akadály, az -- Meltóságod.

— Hahaha! Ezt nem adja rosszul! Ej, ön állhatatos férfiú. Az a diákos vallomás — számitsuk csak ki — egy negyedszázad előtt tehát — igaz? Meg vagyok hatva.

— Bocsánatot kérek a negyedszázadi kis intermezzóra én most nem is gondoltam.

— Ah?

— Szabad kellemetlenkedni, szabad gorbombának lenni?

— Óh, csak rajta, hiszen beszélgetésünk ennek jegyében indult. Csak tessék.

— Úgy élek a fölhatalmazással. Amiért én nem nősülök, annak oka a Meltóságos Asszony — toiletteje.

— De miért éppen az enyém?

— Miért? Miért? Mert ebben a majmoló vidéki városban mindenki Meltóságodat utánozza. Nézzen szét ezen az álmos, lélek és kedély nélküli mulatságon, hány embert vitt csödbe, hány ember költött erején felül és hány ember átkozza önt az asszonyok eszeveszett fényűzése miatt!

— De Sándor! . . .

— Igen, átkozza. Pedig voltaképpen érthetetlen a nők fényűzése. Természettudományos gondolkozással egyáltalában nem tudjuk megfejtetni, hogy köztünk emberek között miért éppen a nők a cifrázkodók? Az állatvilágban a tetszés

nemzeti érdekek követelik. A mi pedig a szekularizációt illeti, az — Zichy szerint — távol áll a jelenlegi kormány törekvéseitől.

A miniszter válasza kielégítette a képviselőháznak összes keresztény gondolkodású csoportjait, hogy azonban a munkapárti szabadkőműveseket nem eléghette ki, az nyilvánvaló. Ezek egyike, ifj. Erdélyi Sándor ki is jelentette egy közbeszólással, hogy azonosítja magát a Magyar Tanítók Szövetségének 58 embe-rével. Mindazonáltal a szabadkőművesek ez alkalommal hallgattak, nem tartották célszerűnek a lármát, elnémultak, mint a szopós csecsemő, a kinek csomót dugnak a szájába, a mikor nem lehet, vagy nem akarják őt megszoztatni.

A választóvíz tehát most már javában működik a kormánypárti ércműhelyben, a hol kezdetét vette az elemek különválása. Eddig még sem a szabadkőműves, sem a keresztény elem nincs túlsúlyban, mert a különválási folyamat még a ka-varodás állapotában van. A kormányt ez a processus szét fogja robbantani, de a parlamenti helyzet megtisztul. Keresztény és keresztényellenes pártok fognak egymással szemközt állani.

Kívánatos, hogy ez mielőbb bekövetkezzék, hogy lehulljon a hályog sok ember szeméről, a kik a jelenlegi kormánypártot nemzeti munkára hivatott vezetőnek tartják.

Az állami számvevőszék új elnöke.

A nemzeti munkapárt m. hó 26-án tartott értekezletén az üresedésben levő állami számvevőszék elnöki állására első helyen *Thuróczy Vilmos*, v. b. titkos tanácsost, a nyitrai választókerület orsz. képviselőjét jelölte, akit a képviselőház is nov. 29-én tartott ülésében első helyen kinevezett.

Ennek a jelölésnek szomorú erkölcsi háttere van. Mikor az állami számvevőszék elnöki állása *Rakovszky István* halálával megüresedett, úgy a kormánykörök, mint a szakkörök és az állami számvevőszék egész tisztviselői kara csak egy embert tartott méltónak és hivatalos képzet-

melyesleges szenvedélye a — férfiak jut. A kakas, a fácán, a paradicsom madárnak a himje a formás, az elegáns, a ruhában választékos. A him oroszlán öltözeke határozottan pazarabb, mint a nő. Ha ezen töprengök, nem tudom megérteni — tudományos alapon.

— Haha! Tudományos alapon alig is lehetne és ilyen könyvmolyoknak kell jönni, akik a női eleganciát biológiai terén akarják megfejteni. Tudja, barátom, hogy Éva ősanánk viselte az első szabadalmazott női tunikát, s így a művelődés történet feljegyezhető, hogy az első tunika az első emberpárral nyert polgárjogot.

— Ne szellemeskedjék el a főkérdést, Méltóságos Asszony. E szerint Méltóságod semmi korszerű nyavalyát nem lát abban az örületes luxuban, melynek most már a kisvárosi társadalma a világos romlása áran, hodol?

— Nem bizony öreg barátom. Éppen nem. A női ruhában való elegancia kényszerű szükség és boldogságunk megváltása. Követem Önt az Ön sajátlagos biológiai terére. Mikor öltözködik föl a tyúk, daru, gém, fácán, paradicsommadár himnemű része legpazarabb kosztümjébe? Ugy-e akkor, mikor tetszeni akar; mikor a legszebb tyúkcokkát, gémeckét, paradicsommadárkát akarja meghódítani. Sajuos, az emberi társadalomban

ségénél fogva alkalmasnak, sőt illetékesnek is az elnöki állásra: *Dárday Sándort*, a számvevőszék alelnökét.

Olyan hivatalok betöltésénél, ahol a nagy fizetést a munkakör fontossága miatt adják, a kinevezendő egyén hivatalbeli jártassága, melyet a hosszú gyakorlat fejleszt ki, fő feltétele a kinevezésnek. Hiszen hivatalos gyakorlattal nem bíró egyén ilyen munkakört kellően betölteni nem képes, miért húzza tehát a nagy fizetést?

Ezenkívül a hivatalos állásokra való előléptetésnél nem szabad figyelmen kívül hagyni azokat, akik az illető hivatalkörben évek hosszú során át szolgáltak és kötelességüknek lelkiismeretesen megfelelték. Ha a becsületesen végzett munkának nem a természetes előléptetés a jutalma, akkor hogyan lehet erkölcsi alapra helyezni a hivatalviselést? Minő erkölcsi elvek szülik azt az igazságérzést, mely a hű, a kötelességükben buzgó tisztviselők jutalmául a mellőzést állapítja meg?!

Dárday Sándor az őt ért méltatlanság miatt lemondott alelnöki állásáról és nyugalomba vonult. Mellőztetését jogosan fájhatja, mert nem hivatalos szempontok indították a kormányt *Dárday* mellőzésére, hanem politikai okok. Az elnöki állás arra kellett a kormánynak, hogy vele *Thuróczyt*, mint *Tisza István* grófnak egyik legodaadóbb politikai párthívével megjutalmazza. De szabad-e az ország közállását, melyeket elvégre is nem *Tisza István* gróf, de még a kormány zsebéből sem javadalmaznak, pártpolitikai szolgálatokért jutalmul osztogatni?

A jelenlegi kormánynak és pártjának minden erkölcsi törvényen, az igazságosságnak és jognak minden szempontján cinikusan keresztül gázoló politikája nyilvánul meg újra ebben a kinevezési tényben, mely nem az első és bizonyára nem is az utolsó a szomorú háttérrel bíró jelenségek sorában.

A privilégiumok állapota. *Molnár János* orsz. képviselő a néppárt alelnöke november hó 29-én tartott nagyszabású beszédében, melylyel a kormánypárt szemfényvesztő politikáját minden oldalról megvilágította és megérdemelt bírálatban részesítette, a privilégiumok állapotát is szóvá tette. Erre vonatkozólag a következőket mondotta:

Kívánjuk, hogy a polgárok jogai és érdekei a közigazgatási hatóságoknál támogatásban részesíthetők, hogy a nép ne legyen zaklatásoknak kitéve. (Helyeslés a jobboldalon.)

Ha helyeslik azt, a mit most mondtam, akkor miért tűrik például a privilégiumok állapotát? Privilégium evről evre megláthatják a főszolgabíró naplójában, rendszeren 300—350 szo-

ügy alakultak az állapotok, hogy a női nemnek kell a toalettirozás tisztán — hódítás végett.

Nőüljön meg 24—26 éves korában minden éptestű férfi — nem fogunk a toalett-asztal mellett órákat eltölteni; de amíg úgy lesz, ahogy most van, hogy a szegény leányok oly nehéz férjhez fogni és a férjüket — ne csúrnjuk, ne csavarjuk — az ostoba külsőség nyugózi le: addig a saját jól felfogott érdekében egy nő sem mondhat le arról, hogy diadala, boldogulása, jövője, boldogsága, mindene, — ne a toalett-asztal legyen, s irjanak, agítaljanak, szónokojanak bármennyit a fényűzés ellen: mi vagyunk, akik vagyunk. Mert uracskaim, mi ismerjük magunkat és magukat . . .

Sándor ajkába harap. Kézcsók. El. Önméltósága pedig megelegedetten pillant a tükörbe és még megelegedettebben a plüspadokra, ahol a helybeli hotvole pukkadoz mérgében, hogy fenkölt notabilitása megint lepálpalta a többit, — fényes ruhájával. Pedig Önméltósága már férjhez sem akar menni. Hiszen — lady patronesse.

Különös, hogy a férfiak olyan nagyon szeretnek fecsegni a nők fényűzéséről. Pedig a férfiak is fényűzők, a kik abban is hasonlóak a nőkhoz, hogy ők is a saját fényűzésüket — természetesen tartják.

kott lenni a bírságolások száma. Most pedig a választás óta már 2500-nál is több. (Folkialtások jobbfelel: Miért?)

Hogy miért oly sok? Azért, mert a választások körül felmerült dolgok megbosszolására a néppárti szavazókat szakadatlanul bírságolják és pedig egy forinttal, két forinttal, hogy ne tudjanak felelbezzni. Folyton bírságolják őket, noha magam már háromszor voltam fenn a belügyminiszteriumban és irásban is beadunk folyamodványt, hogy szüntessék be ezt a bírságolást, ne engedjék meg a köztisztviselőknek, a közhatalosoknak a bosszúálló eljárást, de ma épp úgy van a dolog, mint volt, egy fikarnyit sem változott.

Feltáratlak tehát már a parlament színe előtt is — még pedig most már másod ízben — azok az anarchisztikus állapotok, melyeket *Craus István* főispán az ez évi tavaszi törvényhatósági közgyűlésen felpanaszolt.

Előre látható, hogy ennek a felszólalásnak sem lesz eredménye, mert a „két fejű“ de „egy gyomrú“ párt az igazságot az egyik fejjel sem veszi be, a gyomra azonban mindent megemész. Könnyen beövetkezhetik, hogy az elkeseredett, vérig zaklatott nép a védelemnek ahhoz az eszközhöz nyúl, a mely éppen a keze ügyébe esik.

A polgári iskola reformja.

II.

Ha valamely iskolát az élethez alkalmaznak, vagyis ellátnak kvalifikációs jogokkal, bármily rossz tanterv és kivétel mellett is az az iskolafaj prosperálni, fejlődni fog. De akkor ez a fejlődés nem az iskola érdeme. Példát is mondok rá, a kereskedelmi iskolát. Hallgassuk meg, hogy mit mondanak erről azok, kik e kérdéshez szólni illetékesek. Ballagi Aladár a kereskedelmi iskoláról ezt mondja (Polg. Isk. Köz., mint fentebb): „Itt a névvel valami játék üzetik. Ez nem kereskedelmi szakiskola, ez voltaképpen egy álcázott formája a polg. iskolának.“

A Kereskedelmi Szakoktatás 8—9. sz. 332. oldalán az alábbiakat olvassuk: „Kereskedelmi szakiskoláink nem nevelnek az életnek, nincs meg a gyakorlati élet legfőbb követelménye: a szakszerűség.“ (Trautmann).

„Kereskedelmi iskoláink hivatalnokokat, nem pedig gyakorlati kereskedőket képeznek.“ (Dr. Szántó).

„A kereskedelmi iskola nem egyéb mint általános műveltséget nyújtó, kevés kereskedelmi ismeretekkel felfrízott iskola.“ (Bogyó).

„A kereskedelmi iskola jósága attól függ, hogy tisztán a kereskedelmi pályára készítsen elő.“ (Ábray).

„Ma a kereskedelmi iskola szakoktatással megtöltött, helyesebben megromlott polgári iskola, ennek szerepét veszi át, helyét foglalja el.“ (Perjessy).

„Felsőkereskedelmi iskoláink jórésze nemcsak felesleges, hanem ártalmas.“ (Szuppan).

Ezek mind kereskedelmi iskolai kapacitások. Ezekhez adjuk még azokat a szakvéleményeket, amelyeket a kereskedelmi- és iparkamarák, a kereskedelmi testületek és társulatok az orsz. ipari-kereskedelmi oktatási tanácshoz 1905-ben beküldtek s melyet így őszegeztek: „A mai felsőkereskedelmi iskola szervezetében rossz; sok hivatalos elem tödul bele; az általános művelő tárgyak és szaktárgyak sokasága rendkívül túlterheli a tanulókat, minek következtében az elért eredmény mindegyikben nagyon gyenge; hivatalnokokat és nem gyakorlati kereskedőket képez; önállóításra való törekvés egyáltalában nincs a végzett növendékekben, nagyon ritkán akad közülök önálló kereskedő.“ (Polg. Isk. Köz. 10. sz. 386. oldal.)

Ezek talán eléggé bizonyítják, hogy ez iskola el van hibázva s még sem fejlődött vissza. Miért nem? Mert azok a cikkíró által említett „sallangok“ mint pl. erettség, önkéntességi jog stb., szóval a kvalifikációs jogok az életben, különösen Magyarországon igen nevezetes dolgokként szerepelnek.

Megállapíthatjuk tehát, hogy még a legelhibázottabb valami is képes a fejlődésre. Akkor talán a polg. isk. sem fog egyedüli kivétel lenni?!

A cikkíró második érve a fejlődési keptelenségre nézve még tarthatatlanabb. „A tanulóanyag sem olyan, hogy ezen fejlődést biztosíthatná“ — mondja a cikkező. Hogyan, hát az el. népisk. IV. osztályát végzett tanulóanyag keptelen a továbbtanulásra, a fejlődésre? Avagy tán a

polg. iskola a kisdövöből toborozza a növendékeket? Avagy, hogy tán nem mindegyik bankár, tábornok, törvényszéki elnök, földbirtokos gyermeke s a pór és polgár fiú, az iparos, kereskedő gyermeke erre nem alkalmas? Az öserő, mely a pór és polgárban még szunnyad, ki nem váltható? Vagy csak a név teszi, mert ha X a polg. iskolába megy, akkor nem képes; de ha X a gymn.-ba megy, akkor képes? Vagy tán a latin teszi ezt, mert csak ehhez kell ész; ez az egy tárgy tud fejlődést biztosítani, műveltséget adni?

Itt aztán már megállapíthatjuk és leszögezhetjük, hogy a cikkirő a polg. iskolát következetesen összetéveszti az ugyanakkor megteremtett, de azóta szerencsésen kimult felső népiskolával. Klasszikus a felfogására, hogy a polg. iskola reformálását úgy akarja eszközölni, amit az avatott paedagógusok a felsőnépiskolában már évtizedekkel ezelőtt elcsiráltak.

Es mintha még sem volna bizonyos a fejlődési képtelenségben, — hátha az ördög nem alszik! — ennek elejét veendő, kategorice kijelenti: „Meglévő két fajta középiskolánk, a gimnázium és reálisiskola teljesen elegendő arra, hogy azokra a pályákra előkészítsen most, amelyre a jövő 7 osztályú polg. iskola akar majd előkészíteni.“ Most már tehát nem azt mondja, hogy nem tud, hanem, hogy szükségtelen. Helyes, ez elfogadható volna, ha tisztába volna a „most“ és „majd“-dal. Hogy itt is zavarban van, kitűnik alábbi szavaiból: „Ilyen luxusszerű kulturintézmény létesítését megengedheti magának egy nagy, gazdag nemzet, de nem a magyar, melyet éppen elmaradottsága fosztott meg attól a jótól, hogy gazdag lehetne. Szellemi proletárunk, diplomás kenyértelesen emberünk is van bőven s ha mi még egy oly intézmény ujjászületését óhajtuk és segítjük elő, melynek nyíltan bevallott célja volna az ügynevezett kezelőszemélyzet és kishivatalnok sereg nevelése, egyenesen bünt követnénk el.“

A cikköz ezzel elárulja, hogy reformtörekvéseinket nem ismeri. Ha ismerné, akkor a fentebbi idézettel nem akart volna ellenünk érvelni, mert azokkal éppen reformtörekvéseink igazsága és jogosultsága mellett érvelt.

Köszönet értük, hogy végül mégis csak ismeri a polg. isk. reformálásának szükségességét. De legyen nyugodt, rajta kívül még számosan kívánják s tartják szükségesnek ezt. Hogy a cikköz szavaival éljek, „a belátásos tanítók“ mellett egyetemi, középiskolai tanárokat, nagy, neves politikusokat is fog találni a polgári iskolai reformnak kívánói között. Ime néhány:

Ballagi Aladár, egyetemi tanár (Lásd: mint fent): „Ebben a tekintetben az a legközelebbi teendő, hogy a polg. isk. vétsésként ki az 1868: XXXVIII. t. c. c.) pontjából és mint külön iskolai típus állapítsák meg.“

Okadatolás: „Azon ifjakat, kik tudományos pályára nem akarnak menni, de akiknek kevés az elemi iskolai képzettség, a polgári életre szükséges ismeretekre tanítsa. Különösen gazdasági, ipari és más efféle tekintetben teremtenék meg ez a típus, még pedig egységes hétosztályú formában. Lehető-e elképzelni olyan iskolát, mely üdvösebb hatással volna, mint az, amely művelt polgárt nevel nemzeti irányban? Az összes tanintézetek közül a statisztika tanulsága szerint a legnemzetibb a polgári iskola.“

Sághy Gyula egyetemi rektor (Lásd: mint fent): „A középiskolák igen egyoldalú irányban nevelnek és nagyon is nagy tömeget, amelyek az ugynevezett szellemi proletáriátust szaporítják. A polgári iskolának tulajdonítom azt a jelentőséget, hogy kellően szervezve a középosztályból azt az elemet, melyből csak szellemi proletáriátus válnék, a kenyérkereső, a vagyonszerző pályákra terelje.“

Buza Barna országgyűlési képviselő (Lásd: mint fent): „A legfontosabb kérdése a magyar kormányzatnak az, hogy a magyar oktatást általában és különösen a magyar középiskolai oktatást praktikus irányba tereljék. Kétségbeesítő jelenség az, hogy Magyarországon a középiskolák közül még mindig a gimnáziumokat szaporítjuk és a reális intézetek szaporodása még mindig nem folyik olyan mértékben, mint szükség volna. Hogyha már megvannak reális irányú középiskolai intézeteink: a reál- és a polgári iskolák, akkor ne a gimnáziumokat szaporítsuk, hanem azok számát inkább csökkenteni törekedjünk és ha másként nem megy, a gimnáziumoknak reál- és polgári iskolákka való átalakításával is igyekezzünk középiskolai oktatásunkat praktikusabbá tenni.“

Hock János országgyűlési képviselő (Lásd: mint fent): „Magyarországon csak egyetlenegy iskolát alapított a magyar állam azért, hogy tisz-

tán alapvető szakképzést nyújtson, ez pedig a polgári iskola. Nekem az a meggyőződés, hogy a polgári iskolának egész rendszere csonka most és ezért nem tud teljes erővel hatni. Ezt a polg. iskolát csakugyan ki kell egészíteni 7 osztályú iskolává, ami általános kívánság is, hogy ezáltal betetőztessék a polgári elemnek nevelése.“

Nem szólaltatom meg *Berzeviczyt* s többi neves férfainkat, tekintélyes lapjainkat, melyek mind a szükségesség mellett nyilatkoznak, mert erre — sajnos — helyem nincs. De úgy is vélem, ezekkel is sikerült — különösen a cikkirőnek a reform szükségessége ellen felhozott érveléssel — bebonyolítani azt, hogy a reformra igen is szükség van, mert a cikkirő által említett proletáriátus éppen a most fenálló iskolázási rendszernek köszönheti létét.

Reformtörekvéseinknek ép az a célja amit a cikkirő érvel akar felhasználni a polg. iskola ellen: a proletáriátus megszüntetése. Nem kishivatalnok sereg képzése, hanem ipari és mezőgazdasági irányú szakképzéssel ellátott általános műveltség nyújtása a reform célja, amint azt már maga az élet kívánja s amint már azt a nagy-kikindaiak kívánják sürgetően. A középbirtokos osztály megmentése a célja e reformnak, hogy tudásával megtarthassa, jövedelmezővé tegyen ősei örökét s az ne jusson idegen, bitang kézre, maga koldus botra s hogy ezáltal az állam el ne veszítse értékes, államfentartó elemét. Értelmes, művelt iparos és kereskedőket akar ez a reform, akik a műveltség mellett a szakképzettséget is megkapják az iskolákban. Nem kvalifikáló papírost, hanem tudást. Avagy talán az a vasutas, postás, adóhivatalnok s a többi kishivatalnok most több hasznát veszi néhány emlékezetében megmaradt latin közmondásnak, mintha hivatalába oda való tudást vitt volna? Avagy a középbirtokos osztály nem a latin miatt húzódik vissza inkább még az iskolától is, mint sem olyannal nyomorítsa meg magát, melyre pályáján soha szüksége nincsen? Ne állítsunk tehát inkább nekik olyan iskolát, melyre szüksége volna s melyet éppen ezért nem kerülné el? Szomorú dolog volna, ha ezek ellenkezőjét még bizonyítani kellene.

Sajnos, terem nem engedi meg, hogy e reformokat bővebben ismertessem, de a cikkirőnek szívesen állok rendelkezésére, ha azokkal meg akar ismerkedni, bár hogy ismét szavaival éljek, igen: „ilyen (szükségesszerű) kulturintézmény létesítését (kell hogy) megengedje magának e szegény nemzet, a magyar, melyet éppen elmaradottsága, (rossz iskolázási rendszere) fosztott meg attól a jótól, hogy még nem gazdag. Szellemi proletárunk, diplomás kenyértelesen emberünk van bőven s ha mi még egy oly intézmény ujjászületését óhajtuk és segítjük elő, melynek nyíltan bevallott célja dolgos, kenyérkereső ember sereg nevelése, ez ellen való akadály gördítéssel egyenesen bünt követnénk el.“ Milyen szépen fejezi ki önszavaival a szükségességet, a kívánt reformot.

Végül még a cikkirő által javasolt reformhoz kívánok szólni. Hogy reformja mennyire modern, a felsőbb népiskolák szerencsés kimulása találon illusztrálja. Szóljon ehhez helyettem a Budapesti Hírlap 1910. évi 1., 3., 7., 10. és 13-iki számának „A középiskola“ cím alatti vezércikke. Ebben a cikköz, hogy a középiskola jobb legyen, már a keretét is módosítaná. 9 osztályúvá tenné, még pedig lefelé való megnyújtással. Tanulóit az el. népiskola III-ik osztályát sikerrel végzetekből toborozná. Mert az elemi népiskola 3 alsó osztályában szerezhetni annyi ismeretet, amellyel beléphetni a középisk. első osztályába. És az első osztály úgyszint az el. népisk. III-ik oszt. ismétlése, amivel kar a tanuló életéből egy évet elrabolni.

Még tehát ez az elemi iskolai oktatást a középisk. szempontjából megakarják rövidíteni 3 évre, addig a cikkirő a 6. osztályú elemi iskolát 2 évfolyamból álló polg. isk. tagozattal 8 évre akarja növesztetni. Lehetetlen belátni, hogy ilyen reform miképp eredményezhetné a proletáriátus megszüntetését?

Ezzel úgy hiszem megvilágítottam reformtörekvéseinket s talán sikerült a cikkirő is meggyőzőnőm arról, hogy amit akarunk, annak megvalósítását nemzeti oktatásunk érdekei parancsolóan sürgetik.

Dudás József,
polg. isk. tanár.

Ujdonságok.

Gr. Zichy Aladár jelöltsége.

Baththyány Lajos gróf lemondott a bodajki kerület mandátumáról s utódjául párthíveinek gróf **Zichy Aladár**t a néppárt elnökét ajánlotta,

a kiről lemondó levelében megírta, hogy nagyra-becsüli őt, mint embert, mint hazafit és mint államférfiút.

A kerület színe-java egyértelmű lelkesedéssel sorakozik gróf Zichy Aladár körül. A néppárt érdemes elnöke megérdemli ezt a lelkes bizalmat, mely legszebb jutalma a közélet terén szereplő férfiuinak. Gróf Zichy mint ember nemes, mint hazafi önzetlen és hű, mint államférfiú gondos, előrelátó és higgadt.

Megválasztása, mely bizonyosra vehető, a néppártra nézve sokkal többet jelent, mint csak egy mandátumot. A párt elnökének a parlamentbe való bejutása lehetségesse fogja tenni a néppártnak a parlamenti eljárásban való teljes homogenitást mindazon intenciókra nézve, melyeket a kultuszpolitika és általában az egész kormánypolitika szempontjából a jelenlegi kormányban gróf **Zichy János** kultuszminister képvisel.

A gróf Zichy János által képviselt irány tekintetéből tehát, mely a kormánypártban nap-nap után izoláltabbá kezd válni, gróf Zichy Aladár megválasztása országos fontosságú esemény.

A választást a bodajki kerületben december 6-ára tűzték ki.

Legfelső elismerés. A király megengedte, hogy **Kochanovszky György** vágujhelyi kir. járásbírónak nyugalomba vonulása alkalmából sok évi hű és buzgó szolgálataiért legfelső elismerése tudtul adassék.

Kinevezések. A pénzügyminister **Argay Zsigmond** nyitrai lakost ideiglenes minőségű díjtalan pénzügyi számgyakornokká a nyitrai pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez kinevezte.

A dohányjövédéki központi igazgató **Michnay Árpád** érsekújvári dohányjövédéki segédtitket a X. fizetési osztályba dohányjövédéki tisztte kinevezte.

Jogi szigorlat. **Csernyánszky Alfréd** vármegyei közigazgatási joggyakornok, aki az államtudományi vizsga letétele után az államtudományi doktorátust is megszerezte; a jogtudományi fok elnyerése céljából a kiegészítő egyelőre néhány jogi tárgyiból is e hét folyamán sikerrel leszigorlatozott.

Szociális est. A nyitrai keresztény szociális egyesületben dec. 4-én d. u. 6 órakor szociális estét rendez a következő tárgysorozattal: 1. Szociális előadás, tartja **Kolos József** s. lelkész. Utána 2. „Megjötték a huszárok“ énekes vigjáték. Személyek: Jófőjű Gábor kántor, Forró Lajos. Tóbiás jegyzősegéd, Ruzs Gusztáv. Vatta Pál gazda, Viola Béla. Vattáné, Sinczel Mariska k. a. Sárika, huga, Bojkovszky M. k. a. Csák Pali, Veisz Antal. Kánya harangozó, Viola Endre.

Vagner József emléke. A nyitrai kath. kör az egyházi zeneegylet közreműködésével boldogemlékű **Vagner József** preláts kanonok, volt első nagyérdemű elnökének emlékére gyászünnepelet rendez. Folyó hó 6-án d. előtt 9 órakor a kegyesrendiek templomában **Jeszenszky Alajos** preláts, elnök gyászmisét mond, mely alatt az egyházi zeneegylet Perosi világhírű Requiem-et adja elő. December hó 8-án d. után 6 órakor a kath. kör nagytermében tartandó gyászünnepelet műsora: 1. Gyászdal. Előadja az egyh. zeneegylet énekkara. 2. Emlébeszéd. Tartja: **Szmidá Kálmán** esp. plébános. 3. Grieg. „A nemtő halála“. Előadja: az egyh. zeneegylet zenekara.

Halálozás. Kaplathi és esenedei **Frideczky Béla** Nyitra vármegye érsekújvári járásának főszolgabírája életének 48-ik, boldog házasságának 22-ik évében súlyos betegség és a haldoklók szentségeinek felvétele után f. évi november hó 29-én elhunyt. A boldogulata, a kit nejen szül. kisvicsápi **Hyross Vilma** és három leányán, **Mariska** férj. **Szeglethy István**, **Vilma** és **Etel**-en kívül kiterjedt rokonság gyászol, f. hó 2-án helyezték örök nyugalomra a kaplathi családi sírboltban. Az élete delén elhunyt férfiú egyik legkedveltebb és legnépszerűbb tagja volt Nyitra-megye főbírói karának, a ki finom, úri modorával, tapintatos és konciliáns eljárásával mindig megtudta tompítani azt a rideg élt, melyet a közönség, közigazgatási törvényeink hiányai és ferdeségei folytán, sokszor kénytelen érezni. **Frideczky Béla** a szorgalmas és humánus közigazgatási közeg sok jó tulajdonságát bírta. Halála éppen azért veszteséget jelent Nyitra megye adminisztrációjára nézve.

Paulik Andorné szül. pruzsinai **Pruzsinszky Anna** nov. hó 27-én életének 74, boldog házasságának 42-ik esztendejében hosszabb szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után

meghalt. Az elhunytat gyászolják: Paulik Andor férje, Paulik Géza fia, Paulik Gézané szül. Macher Paula menyé.

Richter Edéné szül. **Diera** Mária november 30-án Németprónán meghalt. A megboldogultban **Diera** József, a trencséi sz. Anna kápolna lelkesze testvérét, **Rényi** István, hőlaki plebanos nagynénjét, **Richter** Antal beszercebányai theologiai tanár és **Richter** M. István székesfehérvári főgimn. tanár edes anyjukat siratják.

Nyugodjanak békében!

Egyházmegyei hírek. **Krautmann** István ócsádi plebanos kineveztetett a czaczi kerület rendes alesperesévé. **Kmettykó** Károly dr. ideigl. adminisztrátor megkapta a vágatpolcai plebaniai javadalmat.

Adományok. A nyitrai keresztény szociális telepen létesítendő lourdesi kápolnára újabb adakoztak: Huszár István 10 kor., a nagyrippényi hívek 10 kor. — Hozzáadva a lapunk nov. 27-iki számában kimutatott 417 koronához, lesz főösszeg 437 korona. — Az adakozóknak hálás köszönetet mond **Kottesovszky** Alajos.

Választási kombinációk. Az állami számvevőszék elnöki állásába távozó **Thuróczy** Vilmos utódjául a nyitrai választókerületben több nevet emlegetnek. Van egy áramlat, mely a főispántól indult ki és természetesen merre tartana, ha nem nyilegyenesen a kormánypolc felé, a mely minisztert szeretne fogni a nyitrai mandátumra. Ki is szemelték rögvést **Huzay** Samu, honvédelmi minisztert, mint az egyetlen a kormány tagjai közül, a kinek nincs mandátuma. A dolog nyelbe ütésevel jó lesz sietni, mert nem csak **Crausz** Istvánnak van minisztervágyó gusztusa, hanem van **Sealanszky** Gyulának is Zsolna, **Meszleny** Pálnak is Esztergom irányában. — Egyébként a nyitrai kerület jelöltjei között emlegetik még **Thuróczy** Károly vágsellyei főbíró, **Szirányi** Géza cabaji birtokost és **Turchányi** Ödön alispánt.

Felebezés a polgármesterválasztás ellen. A november hó 14-én megejtett nyittravárosi polgármesterválasztás ellen **Steiner** Gyula pártja felebezéssel élt. A felebezők kéri a választás megsemmisítését: 1. mivel Tóth Lajos az 1886. XXII. 74. §-ában megkivánt s az 1883. I. t.-c. 34. §-ában meghatározott képesséssel nem bír, vagyis nincs államtudományi vizsgája, hanem csak két évi jogakadémiai kurzusa; 2. a választás alatt átlátszó, hajszálvékony papíron történt a szavazás, aminek folytan megsértetett a választási eljárás titkos jellege; 3. a szavazatszedő küldöttség és a bizalmi férfiak kijelölése olyan celzatossággal történt, amely **Steiner** Gyula pártjára nézve lehetetlenne tette a választási eljárás kellő ellenőrzését.

Jóváhagyott alapszabályok. A galgóczi sportolók körének és a Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület által segélyezett nagybélci kath. ifjúsági egyesület alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta.

A törvényhatósági választások. Folyó hó 1-én ejtettek meg Nyitramegyében a törvényhatósági választások.

A politikai élet sivárságának egyik szembe-tűnő jele az érdeklődésnek az az abszolút hiánya, mely egyes helyeken észlelhető volt. Így a nyitrai I. kerületben közel 500 választó közül 49, mond négyvenkilenc szavazott le. A kerületben ugyanis az ellenzék egyáltalában nem mozgott, mert az ügyis celtalan lett volna, a munkapárt pedig a saját jelöltjei iránt csak éppen annyira érdeklődött, hogy leadta a fentebb említett 49 szavazatot. De még ezt sem tisztán a munkapárt adta le, mert a leadott szavazatok között 18 olyan volt, amelyen az egyik hivatalos jelöltnek **Weisz** Józsefnek a nevet törölték. Így azután **Weisz** József 31 szavazattal választatott meg Nyittraváros I. kerületében Nyitra vármegye törvényhatósági bizottságának tagjává!

Ez a helyzet egyik szignatúrája. A másik **Csillaghy** György volt darabont-erabeli kormánybiztos és megyefőnök megválasztása Nyittraváros II. kerületében, melyhez — mellesleg legyen mondva — az egész parutca is tartozik.

Csillaghy György megyefőnöki gyászos szereplése után, melynek neki a jelenlegi főispán **Crausz** István is asszistált, amennyiben szinten ott volt a megyefőnököt installáló közgyűlésen, politikailag teljesen, társadalmilag pedig nagy mérvben boykottált ember volt.

A munkapárti éra beköszöntése után **Csillaghy** egy ideig meg visszavonult politikailag, de csak a nyilvánosság előtt, titkon azonban annál élénkebb részt vett kezdettől fogva a vármegye ügyeinek intézésében, mint a főispán belső titkos tanácsosa és Mefistója.

Most végre **Crausz** István elérkezettnek látta az időt, hogy Csillaghyt politikailag is rehabilitálja. Azért léptette őt fel a II. kerületben és természetesen meg is választotta. Magától értetődik, hogy a rehabilitálás csak munkapárti érvénnyel bír, de ez Csillaghynek tökéletesen elég, mert ő a szerepkörét mindig a hatalom árnyékában kereste s baj csak az volt reá nézve, hogy volt idő, amikor a bátor vállalkozású kormánybiztos és megyefőnök — a hatalomnak nem kellett.

A jelenlegi kormánypart és a darabontok között elvi különbség soha sem volt, de mióta **Tisza** István a Nemzeti Társaskörből kitessekelte **Feilitzsch** Arthurt, külső választófalak mégis csak voltak **Khuen** mostani és **Fehérváry** egykori hívei között. Ezek a választófalak is most leomlottak, aminek csak örülhetünk, mert akik és amik összeillenek, minék legyenek egymástól elválasztva?

Megválasztottak: Nyitra I. ker. **Riszner** Károly, **Rédeky** Géza, **Weisz** József. II. ker. **Dr. Babó** Tivadar, **Csillaghy** György. Tormos: **Aitner** István, **Üzbégh**: **Barány** Samu, **Pográny**: **Bihary** Gyula, **Krachuny** István. Vágsellye: **Chmielovszky** József, **Gyurjak** Ignác. Újvároska: **Praznovszky** Antal (189 szavazattal), **Bubnic** Mihály (125). Vitéz: **Tagányi** Alajos (73), **Gábrriel** Gusztáv (73). Udvarnok: **Jancz** József és **Markó** István. Radosna: **Mikóvnyi** Soma (147). Bucsány: **Molitor** Ferenc, **Boros** Elemér, **Lázár** Lajos. Bélaudvarnok: **Steffel** Ede, ifj. báró **Forster** Gyula. Nagyemőke: **Dombay** Hugó. Tuzsina: **Brucker** Gyula, **Filatz** Lajos. Privigyé: **Bresztlyenszky** Kálmán, **Lulyák** Antal. Nagycetény: **Bády** Ferenc. Nagytapolcsány: **Skopecz** István, **Spitzer** Gyula. Nyitranovák: **Tarnóczy** Béla. Tótmegyer: **Komáromy** Károly, **Fodor** Gyula, **Molnár** Iván. Verbó: **dr. Hasenberg** Károly. Németpróna: **Craus** Vince. Nagybossány: **Knogler** Gusztáv. Komjath: **Gross** Hugó, **Klacsánszky** József, **Csillaghy** György. Tornóc: **Boróczy** László, **Schneider** Ignác. Handlova: **Franz** József, **Czeizel** László, **Melisko** András. Bajmóc: **Tivadar** László, **Bleier** Henrik. Rudnay Egyed. Tavarnok: **dr. Lénárt** Ákos, **dr. Friedrich** Alajos. Pereszlény: **dr. Adda** Viktor, **Markovich** Alajos, **Pirchala** Imre. Prasicz: **Szpal** József. Csitár: **dr. Beer** Vilmos, **Skoluda** Rezső. — A többi kerületről lapunk jövő számában.

Iskolaszéki ülés. A nyitrai kath. iskolaszék november hó 28-án ülést tartott **Szmda** Kálmán esp. plebanos elnöklété alatt. Az elnök kegyeletes szavakkal emlékezett meg **Vagner** József prelátról, prépost-kanonokról, volt nyitrai plebanosokról, ecsetelvén nagy jótékonyágát és érdemeit, melyeket a nevelés- és oktatásügy előmozdítása körül szerzett. A megemlékezés hatása alatt az iskolaszék **dr. Biringer** Ferenc vm. főorvos indítványára elhatározta, hogy az elhunyt prelátról arcképet az iskolai tanáckerem számára megszerzi, s a határozat végrehajtásával az elnököl esp. plebanost bízta meg. — Hosszabb megbeszélés tárgya volt azután ugyancsak **dr. Biringer** Ferenc indítványa aziránt, hogy az elemi iskola alsóbb osztályaiban a téli időszakban az előadások reggel 9 órakor kezdődjenek. A megbeszélés során szóba került az is, vajjon nem lehetne-e behozni az elemi iskolában is az **egyhuzamban** való tanítást, mely már a főgymnasiumban és a felsőbb leányiskolában két év óta be van hozva. Az iskolaszék az ügyet megfontolás és javaslatlétel végett a tanfői karnak adta ki s a kidolgozandó javaslat tárgyalására f. hó 6-ikán délutáni 3 óráját tűzte ki. Itt említették meg, hogy az elemi leányiskola alsóbb osztályaiban a delelőtti előadások mult hó 29-től kezdve már reggel 9 órakor kezdődnek.

Szechányi Vilmos síremléke. A közkegyeletes emlékü nehái **Szechányi** Vilmos nagytapolcsányi esperes-plebanos síremlékének ügye a legszelesebb körű érdeklődés mellett szépen fejlődik. Eddig is szép adományok érkeztek a megboldogult galambielkü pap tisztelődétől: **Ikrenyi** Józseftől 50 kor., **Hollady** Jenőtől 20 kor., névtelentől 20 kor., **Paska** Istvántól 5 kor., amely kegyeletteljes adományokért a bizottság ezúton hálás köszönetet mond. Újból jelezzük, hogy a beküldendő kegyes adományok **Skopecz** István Nagytapolcsány város birájához címeztessek.

A holicsi várkastély — leégett. A királyi család uradalmához tartozó holicsi várkastély f. hó 1-én délután leégett. A tűz azonban szerencsére csak a tető egy részét tette tönkre, mert a tűzoltóság sikertült a tűzet lokalizálni. A holicsi vár valamikor **Stibor** vajda feszke volt, később a **Révay** és **Czobor** családok kezere jutott. **Bockay** többször ostromolta a várat, de **Révay** Péter mindannyiszor hősiességgel vissza verte a tá-

madókat. Végre **Bethlen** Gábor vívta meg, a kinek hadai nagy pusztítást vittek véghez benne. A **Czobor**-család utolsó sarjától, **Czobor** Elektől **I. Ferenc** király vette meg a várat az uradalommal együtt. Így lett **Holics**ből habsburgi birtok. Egyik nevezetessége volt a kastélynak, hogy 1805. dec. 30-án ott erősítették meg a pozsonyi békét.

Népszövetségi gyűlés Lopassón. E hó 27-én délután 2 órakor 500—600 ember gyűlt össze a lopassói díszes szövetkezeti ház nagytermében. Jelen voltak: **Visnyovszky** József járási főorvos, **Tagányi** Alajos szt. széki tanácsos, **Lelkes** Zsigmond vittenci, **Vavrovics** Andor lopassói körjegyző, **Lindell** Pál vittenci, **Veszely** Timót lopassói főtanító. **Sándorfi** Nándor esperes, mint helyi igazgató megnyitó beszéde után **Tagányi** Alajos tartott tanulságos beszéde a háziiparról, nevezetesen ennek azon fajtájáról, melyet könnyen lehetne meghonosítani a helyi viszonyoknál fogva, ugymint a kosár és szalmafonást, fafaragást. **Besskó** főtanító pedig humorral fűszerezett előadást tartott az alkoholizmusról. A közönség végig feszült figyelemmel hallgatta a szép beszédeket. A tagok száma 130.

Vörheny Nyitrán. Szórványosan bár, de a járvány felé hajló gyakorlatokkal jelentkezik Nyitrán a serdültebb gyermekek között a vörheny. A helyzet még nem veszélyes, mert az előfordult esetek egytől-egyig enyhe jellegűek. Mégis minden eshetőségre való tekintettel, a helybeli irgalmas nővérek leánynevelő intézetének növendékeit **dr. Biringer** Ferenc vmegyei főorvos tanácsára haza bocsátották. A felső leányiskolában az előadásokat dec. 12-ig beszüntették. — Téves és alaptalan az a feltevése, miúta a betegség a zárda bennlakó növendékeknél kezdődött volna. Az igazság az, hogy az első beteg egy II. osztályú külső növendék volt, és a második eset egy II. osztályú bennlakó volt, így teljesen valószínű, hogy a bennlakó a külsőtől kapta a bajt és nem megfordítva. A városban már azt is mondták, hogy a bennlakóknál az internátusban nem elegendő ügyelnek talán a tisztaságra. A ki ilyesmit állít, tekintse meg az internátust bármikor és meggyőződhetik az ellenkezőről. Az internátusban a rend és tisztaság mintaszerű.

Tanítói közgyűlés. Az Érsekújvár vidéki r. k. népnevelők egyesülete november hó 22-én tartotta Érsekújvárott az Aranyoroszlán-szálló nagytermében XXIX. évi közgyűlését, **Szabó** János udvardi tanító elnöklété alatt. A gyűlést az elnök tartalmas beszéddel nyitotta meg, mely után megejtették a tisztújítást. Elnökké újra **Szabó** Jánost választották meg. Társelnökké **Szűcs** János nagysurányi, főjegyzővé **Estéli** András nagykeri, jegyzővé **Kocsán** Károly udvardi, pénztárossá **Blahó** Gyula, könyvtárossá **Blahó** Emil érsekújvári tanítókat. — **Jónás** Ferenc előterjesztette az esztergom-főegyházmegyei tanító egyesület alapszabály tervezetét, melyet elfogadták. **Horváth** Alajos a fonomimikáról értekezett nagy tetszéssel fogadott előadásban. A közgyűlés állást foglalt a Tanítók Orsz. Szövetségének államosítási és a hitvallásos oktatást kiküszöbölő szándékozó törekvései ellen. A közgyűlésen az egyházmegyei főtanfelügyelőiséget **Guzsvenitz** Vilmos h. főtanfelügyelő képviselte.

Szerkesztő változás. A „Nemzeti Népoktatás” című lap szerkesztését — az 1911. évi január hó 1-ével — **Hullin** Antal all. el. iskolai tanítónak a szerkesztéstől való megválasztása következtében **dr. Pataki** János nyitrai kir. s. tanfelügyelő veszi át.

A nagyhangú forradalmárokkal szemben az új szerkesztő programja az, hogy 1. a tanítótság a külső és belső fejlettség mai viszonyai között csakis az ideális értékek felé való koncentrállás útján lehet sorsával megbékeltethető s 2. hogy e társadalmi osztálynak anyagi érdekeit a szellemiennél jobban favorizálni: a nemzet összjáváának rovására menne.

Igenis, hangoztassuk a tanítótság mostoha anyagi helyzetének fájdalomkiáltásait és sürgessük a társadalmat, hogy becsületbeli kötelességeinek legfőbb javainak gondozóival szemben nemeslelkűen tegyen eleget, — de ne akarjunk másokra való tekintet nélkül, erőszakosan törni céljaink felé.

A tanítótsághoz a szív és elme nemes fegyverei illenek. Mint lapszerkesztő eme fegyverek hordozója akar lenni.

A „Nemzeti Népoktatás” az én nevem alatt — mondja az új szerkesztő — sohasem lesz más, mint a jó érzésű, nemesebben gondolkodó s az értékes tradíciók tisztelétét a haladás követelményeivel összehangolni tudó és akaró tanítósnak jóban és rosszban hűséges barátja, ügyes bajos dolgaiban segítő társa s érdekeinek egyenesszívű szószólója.

Adományok. A nyitrai keresztény nőegylet részére a következők adakoztak. Krausz Vilmos és társa 6 kor., Veisz Vilmos 10 kor., Szalvendy Arthur 10 kor.

Törvényhatósági bizottsági tagválasztás — Bajmócson. Lapunknak írják: A hírhedt nyitrai választások száma ismét egygyel megszaporodott. Bajmócson a néppárt nagy többséggel vonult fel a szavazáshoz, liberális választó alig-alig látszott. Az eredmény mégis az lett, hogy a néppárt jelöltjeire (dr. Lellei Jenő, Lukács Ignác berzsenyi plebános és Murgass János lazáni plebános) csak 77 szavazat; míg a liberális jelöltekre (Tivadar László, Rudnay Egyed és Bleier állatorvosra) 165 szavazat esett.

Ezt az eredményt egyébként a néppárt előre látta, és el volt reá készülve attól a perctől kezdve, a mint értesült róla, hogy választási elnökek Somogyi szolgabíró lett kiküldve. Csemniczky, Csemez, Somogyi — par nobile fratrum.

A néppárt most gyűjti az adatokat, s azért bővebb részleteket ez idő szerint nyilvánosságra hozni célszerűnek nem tartja.

Ha a néppárti intézőség előtt már eddig is ismeretes tények beigazolására a szükséges adatok rendelkezésre állani fognak, a dologból egy veszedelmes büntető per, s egy országos botrány fog kifejlődni.

Mert azok az idők elmúltak, midőn a néppárt még nyugodtan túrte, hogy az ilyen ügyek a közigazgatási vizsgálatok posványos fertőjébe bele fulladjanak.

Uj fiókpenztár. A magyarországi munkások rokkant- és nyugdíjegylete Trecsénben új fiókpenztárt alakított, mely számszerint a 356-ik az országban. A fiókpenztárnak eddig 75 tagja van. Az új intézményt a trecsénmezei plebános és tanító urak figyelmébe ajánljuk, akik nagyon üdvös dolgot cselekszenek, ha a községükből Trecsénben szolgáló cselédek, az ott dolgozó napszámokat, úgyszintén községük napszámát, kisiparos és cseléd elemét a penztárba való beiratkozásra serkentik. A beiratkozó csekely heti befizetés ellenében rokkantság esetére segélyt, az öreg kor idejére pedig nyugdíjat biztosíthat magának. A penztár az érdeklődőknek készséggel megküldi az alapszabályokat.

Gazdasági előadások. A nyitrai megyei gazdasági egyesület folyó év december 5-én hétfőn d. e. 1/2 órákor Nyitrán a városháza dísztermében közgyűlést tart, melyen az intelligens gazdák részére három előadás lesz tartva. Az első előadást L' Huillier István magyaróvári akadémiai főkértész tartja, tárgya lesz: Újabb tapasztalatok a burgonyabetegségek leküzdése, illetőleg a betegségeknek ellenálló egészséges vetőmag burgonya termeléséről. A második előadást enesei Dornier Béla m. kir. gazdasági felügyelő, ismert gazdasági szakiró fogja tartani a legelők javításáról. A harmadik előadást Leidenfrost Károly jószágfelügyelő, egyesületi alelnök tartja a következő tárggyal: Dán és svéd állattenyésztés állapota, különös tekintettel az ellenőrző egyletekre és a Svalöf-i megtenyésztési egyletre.

Az előadások tárgya mind rendkívül fontos és aktuális, ami a nyitrai megyei intelligens gazdákat nagy számmal fogja a közgyűlésre és az előadások meghallgatására vonzani.

A kegyes tanítórend névtára. A magyar kegyes tanítórend vezetősége e napokban adta ki az 1910—1911. tanévről szóló névtárát, mely szerint a buzgó kulturmissziót teljesítő rendnek hazánkban összesen 26 háza, illetőleg iskolája van. A rendnek főnöke: Magyar Gábor. A rendtagok összes száma: 404. Ezek közül áldozópap 277, — köztük egy gyémánt és egy aranymisé — ünnepélyes és egyszerű fogadalmas növendék 97, fogadalmat nem tett 5, újoncnövendék 25. A rendnek legöregebb tagja Matusik nep. János, nyug. állami főreáliskolai igazgatótanár, aki 1815-ben született és 1834-ben lett a rend tagjává. A főgimnáziumokban működő 233 tanár közül 214 okleveles, 16 szakvizsgálatos, 3 alapvizsgálatos tanár. A rend vezetése alatt levő összes iskolákban az 1910—1911. tanévben 9265 tanuló volt, 230-cal több, mint az előző tanév folyamán. Az elmúlt tanév alatt a rendnek hat tagja halt meg, köztük Kustár Ignác, a rend legidősebb tagja, korának 98 és szerzetesi életének 79-ik évében.

Az Uránia Argentínában. Csitáry Béláné, Csitáry Béla volt orsz. képviselő neje, a ki ez időszert férjével Argentínában időzik, az Uránia „Hollandia” című darabjának szerzője három darabot: Hollandiát, Pekár Gyula Spanyolország és Ráth-Végh István az Éjjeli nap országa című darabjait vitte magával Argentínába, hogy az ottani közönséget a budapesti Uránia speciális darabjaival megismertesse. Csitáryné fáradozását fenyves siker koronázta, úgy, hogy el lehet mondani, hogy a budapesti Urániának Buenos Ayresben ma fiókintézete van. „Hollandia” bemutatóját zsufolt ház nézte végig. Az előadáson jelen volt Schmucher lovag osztrák-magyar követ, a holland, a német, a dán nagykövete, az argentinai kultusz- és földmívelési miniszterek. A darabot a holland konzul felesége olvasta fel. Csitáry Béláné körülbelül az év végéig marad Argentínában és szándékában van az Uránia darabjait Argentina nagyobb városaiban is bemutatni.

Uj gazdakör. Hámos (Chumecz) községben folyó hó 20-án megalakult a „Hámosi Gazdakör”. Ez már harmadik gazdakör a nagydivényi plebánia területén: „Nagydivény és Videke Gazdakör”, „Szedernyei Gazdakör” és „Hámosi Gazdakör”. E körök célja a gazdákat elvonni a vasárnapi korsmalátogatástól és megszoktatni a kör helyiségében a közös érintkezésre, hogy ott szellemileg művelődve, anyagilag is emelkedjenek, megbeszélve ügyes-bajos dolgaikat. A „Hámosi Gazdakör” elnöke: Czvincsek János plebános, pénztárosa: Szlávic Franciska tanítónő és jegyzője: Marsalko Vince. Egyelőre 50 tagja van a körnek.

Trecsén és Zsolna küzdelme — bankfőként. Nov. hó 17-én egyszerre két küldöttség járt Lukács László pénzügyminiszternél. Az egyik Béla Henrik képviselő vezetése alatt azt kérte, hogy az Osztrák-Magyar Banknak Magyarországon felállítandó új fiókintézetei közül az egyik Trecsénben létesíttessék. Alig hogy távozott ez a deputáció, jött egy másik Hantos Elemer dr. vezetésével, mely Zsolna számára kért fiókot. — A miniszter a két deputációnak adott válaszában kijelentette, hogy a fiók felállításában tárgyi szempontok lesznek a döntők. Megtörténhetik, hogy a két versenyző város mellett egy harmadiknak lesz oka örülni. Már emlegetik is Alsókubint, vagy Turócszentmártont.

Vármegyék egyesítése. Budapesti lapok nyomán forgalomba jött az a hír, hogy a belügyminiszteriumban Turóc és Árva megyék egyesítésének a tervével foglalkoznak. Az új törvényhatósághoz hozzászólnak Nyitra megye privigei járását is. — A hírek Nyitra megyére vonatkozó része, meglehetősen különös, mert míg Turóc és Árva megyék egyesítését közigazgatási és gazdasági okok is ajánlják, addig a privigei járásnak Nyitra megyétől való elkapcsolása sem közigazgatási, sem közigazgatási érdekek nem lenne igazolható. Mellest jegyezzük meg, hogy Turóc és Árva megyék most közös főispánt kaptak Csaplovits Simon személyében, a mi szintén a tervezett egyesítés mellett látszik szólni.

Iskolaszékek és tanítók figyelmébe. Most hagyja el a sajtót egy időszerű munka. Gündör Ferenc veszprémi vármegyei kir. s. tanfelügyelő bő magyarazzal látta el az 1908. évi XLVI. t. cikket, mely az ingyenes népoktatásról és a tandíj kárpótlásról szól. Magyarazata minden részében törvényes alapon áll. A munka, melynek ára 1 korona, nélkülözhetetlen tanügyi körökben. Állandó használhatósága mellett időszerű is, mert tandíjkárpótlási kérvény és kimutatási mintát is közöl. Megrendelhető a szerzőnél.

A kereskedelmi alkalmazottak Menháza. A kereskedelmi alkalmazottak országos egyesületének emberbaráti működését honorálta a pénzügyminiszter, amidőn megengedte, hogy az elaggott, vagy keresésképtelen kereskedelmi alkalmazottaknak emelendő Menház alapítókéje gyarapítására jótékony célu sorsjátékot rendezzenek. A tevékeny egyesület sorsjegyei már városunkban is forgalomban vannak s igen népszerűek. Áruk 1 korona. A sorsjáték főnyereménye 20,000 koronás fejedelmi hajék és kolliér csupa brillansokból, a többi nagy nyereményeket a nyerők annál az ékszerésznél vagy butorgyárban válogatják össze az érték minden levonása nélkül, ahol óhajtnak. Így tehát a vidéki ipar- és kereskedelem 50,000 korona árurendeléshez jut a sorsjáték révén, s a boldog nyerő azt választja ki, ami neki

tetszik és amire szüksége van. Igen ügyes újítás ez és a sorsjegyek kellendőségét felelte biztosítja. Dicsérvük kereskedő ifjainkat, hogy a saját kari érdekeikért oly buzgóságot fejtenek ki.

Érsekújvár pótadója. Minden városnak gazdasági helyzete a fejlődés jegyében áll, ha lepad a pótadója s ugyanakkor kulturális, közegészségi és rendészeti szükségleteiről legalább az előző évek arányában gondoskodás történik. Érsekújvár az esett forog fenn. A város pótadója, mely a földadó után 82%, a többi adó-nemek után 70% volt, leszállott egyenlő kulcs szerint 71 1/2%-ra. — A város vagyona 3.113.775 korona, melyet 758,070 korona tartozás terhel.

Épülni akaró katolikus iskola. A nagytopolcsányi katolikus iskoláról van szó. Az új iskola megszületése erősen vajudik, pedig az új iskolaszék ugyan csak gondos és szerető mama — de mintha a vasorrú bába virrasztana a megszületendő csecsemő bölcsője felett.

Az Élet. Katolikus szépirodalmi és kritikai hetilapunk 48-ik száma a következő, magas szintű álló tartalommal jelent meg: A halál költője. Vasárnapi levél. Vampa. — Tolstoj Leo. Prohászka Ottokár. — Catherina de Benincasa. Erdős Renée. — Atlantis harangoz. Költ. Dutka Ákos. — Petőfi a költő, Bern és a főhercegnő. Hevesi Sándor. — Gondolatok. — Alakok és impressziók. Sztrakoniczky Károly. — Zsuzsa naplója. Eörsy Tóth Julia. — Versek. Sik Sándor. — Természetráji órák. — Galambszárnyak. Regény. Pásztor József. — Háború és béke. Kárpáti Aurél. — Könyvek. Képek. Színház. Zene. — Bródy Sándor: Novella. — A hét hid városa. — A testőr. — A muzsika hete. — Heti problémák. Lomb-talan babérág. — Terra. — Művészet. — Millenárius emlékmű. — Amerikai esküdt — Amerikai fotográfus. — Megint jön egy tudós nő. — Szerkesztői üzenetek.

Uj közvágóhid. Az érsekújvári új közvágóhidat m. hó 24-én vette át a kiküldött törvényhatósági állatorvos és a városi hentes és mészárosok jelenlétében a városi tanács. Próbagást is tettek. Egy szarvasmarhát és egy disznót öltek le. Az új közvágóhid igen csinosan van berendezve, villamos világitással felszerelve, és december 1-én már a közforgalomnak is átadott.

Ki volt a tolvaj? A nyitrai gőzmalom részére egy vagon búza érkezett a nyitrai vasúti állomásra. A küldemény egy két napig a pályatesten maradt. Ez időt valaki arra használta fel, hogy a vaggont megdézsmálja. Egy kis zsákba 14 kiló búzát helyezett és azt egy zúgba állítva a pályaudvaron, viseltes kabáttal letakarta. A gőzmalom emberei természetesen észrevették a lopást és a rendőrség által megindították az eljárást az ismeretlen tettes ellen. A kabát tulajdonosát Czocher Istvánt is kihallgatták, de az tagadja a lopást. A nyomozás folyik.

Drágább lesz a szivar. Újévtől kezdve a dohányjövodek felemeli az árakat. A drágítás egyelőre csak a trabukó és britanika szivarokat éri 2-3 fillérrel és a princeszasz cigarettát, mely egy fillérrel fog többé kerülni.

Haramiák a puhói völgyben. November 30-án korán reggel egy marikói embert, ki a vágbesztercei bírósághoz tárgyalásra sietett s véletlenül 100 koronát vitt magával, három árcos ember Zsigmondhához közel megtámadott s tőle pénzt követelt. A megtámadott ember úgy tetette magát, mintha pénzt keresne s az alatt sikerült neki megfutamodni, mire a rablók háromszor utána lőttek, de nem találták. A csendőrség nyomozza a tetteseket, de eddig biztos nyomra nem találtak. Hasonló esetek a puhói völgyben minden héten előfordulnak.

Utcai támadás. Steiner Adolf nyitrai lakos nov. 27-én kaveházból menet széles jövedében oly perpatvart csapott az utcán, hogy a rendőrség jónak látta őt karhatalmilag hazaszállíttatni. Steinernek meg egy másik bűn is nyomja a fejét. Ugyanaznap megtámadta és tetleg bántalmazta az úton gyanutlanul ballagó Reismann Mór kereskedőt.

Duhajkodó tanoncok. Kovárik József és Matusék István nyitrai szobafestő tanoncok m. hó 30-án este muzsikaszó mellett mentek az inasiskolába. Ez meg nem lett volna oly főbenjáró bűn, de meg egyebet is tettek. Birkóztak, verekedtek és oly zsvajt csaptak az utcán, hogy viselkedésükön a járőrelők is megbotránkoztak. Sőt megbotránkozott maga az új polgármester is és ő maga intézkedett róla, hogy a pajkos inasgyerekek meglakoljanak botrányos viselkedésükért.

Elítélték az anyját. Hornyák Jánosné nyitrai asszonyt két havi fogságra ítélte a nyitrai kir. törvényszék valamelyes bűntény miatt. Az asszony 2 éves gyermekével a karján m. hó 24-én délelőtt beállított az ügyészhez Nyitrára, hogy büntetését leröhassa. Az asszonyt utasították, hogy a gyereket helyezze el a városban, mert annak nincs a börtönben helye. Az asszony kénytelen-kelletlen a városházára vitte magzatát, hogy a rendőrség gondoskodjon róla, míg szabadságát visszakapja. A rendőrkapitány a siró-rívó jószágot özv. Prohászka Józsefnél helyezte el.

A véső mint csillapító szer. Köck és Kolenaty nyitrai asztalosmesterek egyik segédje, Szlanyinár János, a napokban különös módon csillapította le haragját. Ugyanis az inasgyerek valamivel olyannyira felbosszantotta, hogy egy vésőt kapott fel az asztalról és azt, mivel az inason nem tölthette ki bosszuját, önmagába szúrta, jelenlegy sebet ejtve mellén. A súlyosan sérült segédet dr. Berényi Sándor orvos vette gondozás alá.

Tenestély a műhelyben. Nádasi János és Veres József, Szabó József kályhámester tanoncai vasárnap teastélyt rendeztek — a műhelyben. Vendégeket is hívtak, hogy az időt kellemesen éltsék. A vendégek, Sáray Gyula és Krajcsovic József, 17—18 éves kőmives és fodrásztanonok a teától becsipve oly zajos mulatságba, duhajkodásba csaptak át, hogy úgy fél 11 óra tájban a kályhámester kénytelen volt felkelni és rendet csinálni közöttük. Amde ez nem ment olyan simán, mint a hogy azt Szabó kályhás gondolta. A fiúk botokkal mentek neki a házigazdának, és tettelegre vetemedtek. Szabó súlyos testi sértés és magánlaksértés vétsége miatt panaszt emelt a garázda inasok ellen.

Tűzeset. F. hó 28-ára virradó éjjel tűz volt Felsőköröskényben, Mérey Lajos gazdaságában. Egy szalmakazal kigyulladt és porrá égett. A tűz gyújtogatásból eredt. Hanak Lajos 56 éves magyarsóki napszamos hált meg a kazalban és bosszúból felgyújtotta, állítólag azért, mert az ispán nem akart neki szállást adni.

Vigyázatlan kocsis. A napokban egy kocsis oly vigyázatlanul hajtattott fogatával végig a Palánk-utcán, hogy a 161. számú éjjeli gázlámpát kitérte. A rendőrfőnök csak akkor vette észre a dolgot, a mikor a kocsis már a harmadik utcában volt. A rendőrkapitány elrendelte a nyomozást a tettes kézrekerítése végett, de még mai napig sem akadtak a kocsis nyomára.

Kiállítás. A maga nemében ritka érdekességű újítást létesített a közelgő karácsonyi ünnepekre Poór cukrász, amennyiben kibérelte a *volt Hercegfőle* Bottyán-u. 11. szám alatt levő helyiséget s ott kizárólag karácsonyi és újévi ajándékokból fővárosi mintára fényes karácsonyi kiállítást rendez.

A nagyközönség saját érdekében cselekszik ha, mielőtt karácsonyfa dísz, játék és cukor szükségletét beszerezné megtekinti a *Poór-főle cukrászda* pazar fényű karácsonyi kiállításait. Hol az árak kitűnőségével és izlésségével, csak azok meglepő olcsósága vetekszik.

Ünnepi kalácsok diós, mákos, patkók a legjobb anyagból, olcsóbban mint otthon kaphatók s megrendelések vidékre is gyorsan és pontosan eszközöltenek.

„BUZIÁSI PHÖNIX“ az egyedüli bakteriummentes természetes ásványvíz s ezért nemcsak hazánkban, de az egész művelt világ orvosai által mint legkiválóbb természetes, az egészség előnyére való üdítő és gyógyvízként ajánlják. „Buziási Phönix“ a hazai ásványvizek legelőkeltebbje és az egész világon legelőnyösebben ismert.

Színházi cukorkák a legfinomabb minőségben s legolcsóbban Poór cukrászdában szereshetők be!

Színház.

Ős idők óta kezdve a színház mindig nagy hatással volt a művelődésre. Ha jó, erkölcsös darabot adnak, jótékonyan hat, az ember okul és tanul; de az ellenkezője is áll még pedig hatványozottan: a rossz darab mérhetetlen erkölcsi károkat okozhat. Rövid pár esztendőre kell csak vissza mennünk a nyitrai színészet multjában és azt vesszük észre, hogy a nyitrai közönség szívesen látogatta a jó, erkölcsös darabokat, de azt is tapasztaltuk, hogy a mamák kénytelenek voltak leányaikat kivezetni előadás közben, mert oly arcpirító dolgokat, kétértelmű, sőt erkölcsstelen kitételeket, jeleneteket, nem egyszer darabokat adtak elő, hogy azt arcpirulás nélkül végignézni

lehetetlen volt. Azonban örvedetesen változott a helyzet, bár nem teljesen akkor, midőn a jelenlegi derék igazgató Szabó Ferenc vette át a társulat vezetését, hogy azonban sokszor nem teljesen tisztá a levegő, ez nem mindig a directoron mullott.

Szabó Ferenc valóságos művész, neje *Hervay* Erzi méltó partnere, örömmel hallgatja, sőt elvezi a közönség játékukat; és azért nyitrai társadalmunk, mely az áldatlan politikai viszonyoktól megcsömörlött, mely a jourokat meguntta, mely a szebbnél-szebb felolvasásokat, előadásokat már nem szívesen látogatja, a társas összejöveteleket nem igen kedveli, örömmel várta a színészetet, mert úgy hozta a fáma, hogy Szabó jobb, nemesebb, értékesebb elemet hozott össze társulatában. Ha ez valóra válik, akkor az ezidei szezon minden tekintetben nemesítőleg fog hatni, és reméljük, hogy a nyitrai közönség ezen nemes törekvéseiben a társulatot minden módon, erkölcsileg, de anyagilag is támogatni fogja.

Bemutató előadásul nov. 26-án „Az obsitos“ adták. Kedves operett, igen válogatos és tetszetős dalaí fűlbemászók. A darab meseje az olasz földre vezet, ahol a nemzetes asszony fia 15 évig katonakodik, haza várják már, és erre az időre tervezik a katonai kis hűgának Málcsinak esküvőjét Buzogány Jóskaival. A nemzetes asszony fia azonban nem jön haza, mert egy csatában elesik, s egyik jó barátja haza viszi a szomorú hirt. Mikor a háza ter, megholt barátja elbeszéléséből ráismer annak édes anyjára és hűgára, kik családbelijüknek nezik, s csak később sül ki a való, mikor a násznép az „obsitos“tól kéri Málcsi kezét, de az „obsitos“ nem adja oda, mert ő beleszeretett Málcsiba, kinek kezét némi bonyodalmak után meg is kapja.

Igen kedves, jelenetekben változatos darab, nem sért senkit, semmit; gyönyörködtet, megsirrat, főlemel, megkacagtat, mint operettekben szokás. A darab komikumát a falubeli boltos, a leánya és fia Tihámér szolgáltatják, a falusi szegény zsidó minden jó és rossz oldalát bemutatják, úgy hogy a fajbeliek legjobban mulattak, ezek alakításán és énekén.

Egy előadás után tárgyilagos kritikát mondani nehéz, a szereplők igyekeztek a legjobbat nyújtani, a tapsokból legtöbb kijutott *Kállay* Jolánának, akinek szép csengő hangját, és temperamentumos játékát közönségünk előnyösen ismeri. *Stoll* Béláról azt jósoljuk, hogy ő lesz a közönség kedvence, pár év előtt itt volt, mikor a színpadon először megjelent zajosan megtapsolták, természetesen játékaival állandó derűlttségben tartotta a telt házat, ő adta a boltos szerepét híven. Úgyes komikus *Gulyás* Menyhért, a ki Tihámér szerepében zajos tapsokat aratott. Igen kellemes hangú baritonista *Barics* Gyula, érzéssel játszott *G. Székely* René, a lampionos lelküzdése után jól alakított *Füredi* Ilonka.

Kritikánkban nem hallgathatunk el valamit, ami a karzati közönség kivételével nem tetszéssel találkozott, és ez a cselekedés egyik személyesítőjének, mondjuk, izetlen forgolódása stb. Nevét nem tesszük ki. A nyitrai közönség szereti a szépet, s nem a cochonnerie-ket, a színpadon mindig bántó az ilyen izetlenség. A karzat olcsó tapsaiért kár a szép összhangú játékot rontani.

Vasárnap d. u. jó alakítással adták a „*Falu rossztól*“, este pedig csekély szerepváltoztatással „*Az obsitost*“.

Hétfőn egy francia vígjáték „*Beulemans kisasszony házassága*“ került színre. A budapesti Vigszínház ujdonsága ez, de a nyitrai közönség nem akarván magát holmi meglepetéseknek kitenni, nem igen sietett a színházba, mert a Vigszínház darabjai nagyjában hírhedtek, és azért igen sok hely volt üres dacára annak, hogy sok vidéki is volt a színházban. Közönségünk csak a kipróbált darabokat szereti.

A címkörságot ostromozza benne a szerző, a vége persze házasság. Több benne a kétes kifejezés, melyeken eléggé gyorsan siklottak át a szereplők. A komikus részleteken, különösen *Stoll* Bela alakításán nagyon mulatott a közönség. Derűlttségben tartotta a kedélyeket *Gulyás* Menyhért, igen jó volt *Inke* Dezső és *Fodor* Oszkár. Azonban az est sikere *Sebestyén* Rózsának köszönhető, igen szellemesen, ügyesen játszott, szép reményekre jogosító tehetség; *G. Székely* René is hozzájárult az est sikeréhez. A szereplők kimutatták, hogy tehetségüket érvényesíteni tudják.

Nagy közönséget vonzott a színházba „*Fatintza*“, régi darab, szép a zenéje, kedvesek az énekek dallamai. Telt ház előtt adták, az előadás nagyon sikerült. Ezen előadáson lépett fel először *Bándi* Erzi, az új primadonna, előadása igen kedves volt, hangja szépen csengő, énekében biz-

tos, kitűnő alakítása nagyban hozzájárult az est sikeréhez. Frenetikus tapsokat aratott, s ily szép játékkal máskor is pályázhatik babérokra *Barics* Gyula kitűnő volt az orosz tábornok személyében. *Kállay* remekelt alakításával, *Nagy* Gyula, a harctéri tudósító, nagyon jól játszott és szépen énekelt. Ily darabok biztosítják a sikert.

Szerdán „*Az ördög*“—öt adták. Irodalmilag kitűnő munka, kidolgozásáról csak elismerőleg nyilatkozhatunk, de erkölcsi irányával egyet nem értünk.

Csütörsökön este „*A vándorlegény*“ operett került színre: a zenéje nagyszerű, az erkölcsi háttéré elég jó, de az egyes triviális kifejezések még a darab esztetikai hatásának is ártnak, ezeket ki kellene hagyni. Fülöp herceg nagy növendék, megszereti Csepű erdművész és nejeének Libuskának egyik attrakcióját, *Oculit*, a vadleányt. E komédiás társaságba vetődik *Stralinger* „a vándorlegény“, kit Csepű 110 éves hadfnak ad ki. A herceg *Oculi* kedveért az egész truppot eltartja, de a hercegné észrevevén ferje szándékát *Oculit* hosszabb bonyodalom után a vándorlegényhez adja nőül, és férjét figyelmezteti, hogy most már egyszer okuljon. — *Kállay* remekelt, *Bándi* Rózsai igen kedvesen játszott és énekelt, méltó párja volt *Nagy* Gyula. Inke jól adta szerepét, hasonlóképen *Gulyás* és *Szekely* René. *Stoll* mindig jól mókázik. — Ismételt figyelmeztetésünk, hogy ha az eredeti szöveg talán pikánsabb lehet, sőt kell azt enyhíteni, így jó esteket szerez a jobb sorsra érdemes társulat a közönségnek.

Pénteken este ismét operett került színre a „*Bőregér*“. Régi darab, szép a zenéje, a legjobb erők játszották. Miután az operettek sikere a zenétől függ, azért részletesebben kellene megemlékeznem a zenéről, csak hogy mivel ezzel kapcsolatosan több mondani valóm lenne, a Szerkesztő úr pedig kötött marsrutával látott el, azért búcsúzóul e héttől azon kijelentéssel: A viszontlátásra!

Dr. Censor.

Közgazdaság.

A nyitrai serfőző és malátagyártó részvénytársaság igazgatóságának és felügyelő bizottságának jelentése és 1909—1910. évi üzleti mérlege.

Folyó évi december hó 12 re hívta össze a nyitrai sörgyár igazgatósága az ez évi rendes közgyűlést.

Mult évi jelentésében az igazgatóság üzleti pangásról panaszkodott s ez évben sem számolhat be üzleti sikerekről. A tiszta nyereség 12.149.11 korona a mi a részvénytőkének (700000 kor.) nem is teljes ket százaléka.

A kedvezőtlen üzleti eredmény okait az igazgatóság jelentés részletesen felsorolja. Ezek közé tartozik a jég hiány és a kedvezőtlen időjárás. A komló rendkívüli drágasága is érzékenyen csökkentette a söröstály jövedelmét.

Malátában ugyiszólván nem is volt üzlet. A német és francia nagy árpatermés és az ott érvényre jutott vám- és kivitel díjpolitika elzárta azokat a helyeket, a hova az előbbi években a nyitrai gyár malátát vitt ki. A malata osztály mérlegszámlája 245.72 korona veszteséggel záródik.

A mult évi áthozattal és az ez évi nyereséggel 36178.36 koronát tesz ki az összeg, melylyel a közgyűlés rendelkezhetik. Az igazgatóság javaslata szerint a fentebbi összegből 4193.20 kor. az építkezési számlából való leírásra, 1000 korona a rendes tartalékalap gyarapítására és 28.000 kor. osztalékra lenne fordítandó, miből a XIV. sz. szelvényt *nyolc* koronájával váltják be.

A jelentésből arról győződünk meg, hogy az igazgatóság nem tud olyan javaslatot tenni, a melytől az üzlet fellendülését remélni lehetne. Ez valóban nehéz dolog is, de egyet megis tehetne az igazgatóság. Közvetlen kezelésbe vehetné a sör árusítást, különösen Nyitra város területén. A nyitrai sör hírnevének a közvetett kereskedelem ártott. A míg a gyár szállítmányai megfelelőnek annak a minőségi jellegnek, a melynek a neve alatt forgalomba hozatnak és a salon-sör például valóban az, a minek mondják, addig a közvetett kereskedelem révén a közönség olyasvalamit kap, a mit egyáltalában nem lehet minősíteni, a miről csak azt az egyet lehet mondani, hogy izetlen és élvezhetetlen keverék.

Itt, ezen a ponton kellene a sörgyár érdekét biztosítani, s akkor a nyitrai sör a városunkban és a vidéken annyira elterjedt kőbányai sör mellett is jelentékenyen nagyobb fogyasztásra számíthatna.

M. kir. nyitrai honvéd csapat kórház.

157/1910. kb. sz.

Hirdetmény.

A m. kir. IV. honvéd kerületi parancsnokságnak folyó hó 24-én kelt 3599. H. számú rendelete alapján a m. kir. nyitrai honvéd csapat kórház **ágynemű- és fehérneműje mosatásának** biztosítására vonatkozólag, ezennel újabb írásbeli ajánlati tárgyalás hirdettetik.

1. A biztosítás 1911. évi január hó 1-től december hó 31-éig terjedő időre történik, ajánlatok azonban 3 évre is tehetők. Kilitásba helyeztetik, hogy kedvező ajánlat benyújtása esetén a szerződés az illető ajánlattevővel 3 évre fog megkötettni.

2. A biztosítási tárgyalás 1910. évi december hó 10-én délelőtt 10 órakor fog a m. kir. nyitrai honvéd csapat kórházban megtartatni.

3. Az ajánlatoknak **1910. évi december hó 10-én, délelőtt 10 óráig** kell a m. kir. nyitrai honvéd csapat kórházhoz beérkezniük.

4. Bővebb felvilágosítás és útbaigazítás a kórház parancsnokságnál, a nap bármely időszakában megszerezhető.

Versenyfoglalási hirdetmény.

A nyitrai r. kath. püspökség uradalmi igazgatósága részéről közhírré tétetik, hogy a püspökség tulajdonát képező és Nyitra vármegye Negyed község határában fekvő, ezen község 4. számú telekkönyvi betétjében I. nemesi birtok 1-36. sorszám alatt foglalt 523 katasztrális hold és 286 □-öl terjedelmű rét, szántó és legelő továbbá + zsellér birtok 1 sorszám alatt foglalt 480 □-öl terjedelemmel bíró beltelki kert és a birtokkal kapcsolatos halászati jog nyilvános ajánlati versenyfoglalás útján teljesen tehermentesen el fog adatni.

Vételi ajánlatot tenni óhajtók felhívattak, hogy írásbeli zárt ajánlataikat legkésőbb **f. évi december hó 14. napjának déli 12 órájáig a püspöki uradalom igazgatóságánál Mocsonokon** nyujtsák be. Ajánlat csak az egész birtokra tehető.

Bánatpénzkép az ajánlott összeg 25 (huszonöt) százaléka készpénzben vagy az állam által óvadékképeseknek elfogadott értékpapirokban letétbe helyezendő s az erről kiállított elismervény eredetben az ajánlathoz melléklendő. A bánatpénz a Nyitrai Takarékpénztár vagy a Nyitrai Kereskedelmi és Hitelintézet illetve a Nyitrai Hitelbanknál helyezhető letétbe.

A telekkönyvi betét kivonat az ingatlanok kataszteri tértmértékét és jövedelmét tünteti fel és mert az ajánlattevők az ingatlanokat természetben is megtekinthetik, az ingatlanok kiterjedéseért külön szavatosság nem vállalatik.

Vevő köteles az uradalom által kötött és 1911. évi szeptember hó végén lejáró hasznosbéri szerződést összes jogokkal és kötelezettségekkel átvállalni.

Az ajánlatok Mocsonokon az uradalmi igazgatóság helyiségében 1910. évi december hó 17-én d. e. 10 órakor fognak felbontatni. A szerződés a legkedvezőbbnek minősített ajánlat tevőjével fog megkötettni, érvénynyel azonban csak kormányhatósági jóváhagyás esetén fog birni.

Vevő az ingatlanok birtokába, illetve a hasznosbér jövedelem élvezetébe a szerződésnek kormányhatósági jóváhagyása napján lép, ha azonban a jóváhagyás 1911. évi január hó 1. napja utáni időpontban következnek be, az visszahat 1910. évi január 1. napjára.

Az ingatlanok vételára a szerződés kormányhatósági jóváhagyásától számított 8 napon belül az uradalmi pénztárnál készpénzben lefizetendő. A lefizetési határidő be nem tartása esetén vevő bánatpénzt elveszti és az ingatlan az ő veszélyére újból eladatik. A vételár után 1910. évi január hó 1-től a lefizetés napjáig az Osztrák-magyar banknál érvényben levő kamat fizetendő.

Az uradalom fentartja magának a jogot, hogy amennyiben az ingatlanok értékének megfelelő ajánlat nem tétettnék, a jelen versenyfoglalást megíusultnak nyilváníthassa és új versenyfoglalást írasson elő.

Ajánlattevők ajánlatukban kijelenteni tartoznak, hogy ezen közzétett feltételeknek magukat alávetik.

Netán kívánt bővebb tájékozás az uradalmi igazgatóságnál Mocsonokon megszerezhető.

Mocsonokon 1910. évi november hó 17. napján.

A nyitrai püspökség uradalmi igazgatósága.

147 3-3

4928/1910. t. k. szám.

Hirdetmény.

Práznócz, Nagybossány, Alsó- és Felsőhelvény, Onor és Kisbölgyén községnek telekkönyvi betétei az 1886: XXIX., az 1889: XXXVIII. és az 1891: XVI. t.-cikk értelmében elkészítettnék és a nyilvánosságnak átadtván, ez azzal a felszólítással tétetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886: XXIX. t.-cikk 15. és 17. §-ai alapján — ideértve e §-oknak az 1889: XXXVIII. t.-cikk 5. és 6. §-aiban és az 1891: XVI. t.-cikk 15. §. a) pontjában foglalt kiegészítéseit is — valamint az 1889: XXXVIII. t.-cikk 7. §-a és az 1891: XVI. t.-cikk 15. §. b) pontja alapján eszközölt bejegyzések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési keresetüket, azok pedig, akik valamely teherfétel átvitelének az 1886: XXIX. t.-cikk 22. §-a, illetve az 1889: XXXVIII. t.-cikk 15. §-a alapján való mellőzését megátadni kívánják, e végből keresetüket hat hónap alatt, vagyis az *1911. évi június hó 1. napjáig* bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, akik az 1886: XXIX. t.-cikk 16. és 18. §-ainak eseteiben — ideértve az utóbbi §-nak az 1889: XXXVIII. t.-c. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis *1911. évi június hó 1. napjáig* bezárólag a telekkönyvi hatósághoz benyujtsák, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok, akik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül a betétek tartalma által előbb nyert nyilvánkönyvi jogaikat bármely irányban sértve vélik, — ide értve azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889: XXXVIII. t.-cikk 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényeket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis *1911. évi június hó 1. napjáig* bezárólag nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulta után a betétek tartalmát csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figye meztetnek azok a felek, akik a betétek szerkesztésére kiküldött bizottságnak eredeti okiratokat adtak át, hogy amennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is esatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyujtanak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

A nagytapolcsányi kir. jbiróság, mint telekkönyvi hatóság, 1910. november hó 8-án.

Klamárik,
kir. albiró.

151. 2-3

MOCSONOK BUIASFÜRDŐ
BUIASZI PHÖNIX ÁSVÁNYVIZ
BAKTERIUM-MENTES
TERMÉSZETES ÁSVÁNYVIZ
ÜDIT-GYÓGYIT. ÜDIT-GYÓGYIT.
Vese és hólyagbajoknál, a vesemedence idült hurutjainál, húgykő- és fényképződésnél, a légutak és a kiválasztó szervek hurutos bántalmainál kitünő hatásnak bizonyult.
ORVOSILAG AJÁNLVA.
FÖLERAKAT EIN ZINGER JÓZSEF CÉG NYITRA
KOSSUTH-TÉR VÁROSHÁZ-TÉR SARKAN. 56. 30-0.

Milleniumi kiállításon díjjal, zsolnai kiállításon és Orsz. Iparegyesület által ezüst éremmel kitüntetve.

JUHARI KÁROLY
festő, mázoló és aranyozó műhelyemet
Erzsébet-út II. szám alá helyeztem át.

Midőn ezt a nagyérdemű közönség b. tudomására adom, tiszteletteljesen tudatom, hogy ezen helyváltozás tisztán csak a n. b. megrendelőim napról-napra fokozódó igényeinek kielégítése végett történt.

Miként az elmúlt 14 éven keresztül fő-törekvésem volt munkáimat mindig a legnagyobb tökélyre, izlés és jutányosságra emelni, úgy ezentul azt még nagyobb mértékben tűztem ki feladatombul. Alázattal kérve a n. é. közönséget, hogy engem a templom-, szoba-festő, mázoló, aranyozó és szoba-kárpit munkálatok végzésével továbbra is szerencsétlenni kegyeskednék.

A legszebb karácsonyi ajándék!

Ezen és minden téli idény alkalmával **arckép festő osztályt** rendeztem be, melyben fénykép utáni nagyítások, olajfestések és templomi szent képek készíttetnek.
Alázatos és kész szolgálója:
JUHARI KÁROLY
festő.
137. 5-12.

WEIGL ANTAL
PAPI- ÉS POLGÁRI RUHAKÉSZITŐ
NYITRÁN, MEGYEHÁZ-UTCA.

Ajánlja dús raktárát angol és hazai gyártású szövetekből és mindennemű **szőrmékből.**

Készít úgy egyházi mint világi urak részére őszi és tavaszi **felöltőket,** téli és nyári idényre divatos **öltönyöket,** továbbá: **reverendákat, címádkat, biretumokat, mucetumokat, bundákat**

stb. izlésesen, pontosan és a legjutányosabb áron.

Vidéki rendeléseket pontosan és a lehető leggyorsabban eszközöl.
2. 47-52.

A leghasznosabb karácsonyi ajándékok

EREDETI SINGER VARRÓGÉPEK

INGER
Varrógépek
Üzleteink által beszerezhetők.

Nyitra, Vármegyeház-u. 15.

DOBOS JENŐ
CÉGNÉL :: NYITRÁN
TÓTH VILMOS-U. 10.

Ezen cégnél szerezhetők be a legalkalmasabb tárgyak :::::

karácsonyi ajándéknak.

Kézimunka, tárcák, casetták, társolyok. Blúz, schál, tricók, nyakkendők, ingek, keztyűk, harisnyák, kötények stb. praktikus dolgok. :::::

150 2-4

**LEGJOBB MINŐSÉGŰ
HAZAI
GYÁRTMÁNYŰ
OKMÁNY, IRÓ ÉS
FOGALMI PAPIROK**

KAPHATÓK MINDEN JOBB
PAPÍRKERESKEDÉSSEN

ISZER FERENCZ
MÉHVIASZ- ÉS GYERTYAGYÁROS
katholikus cég
MALACZKA (POZSONY M.)

A főtiszt. plébános urak szíves figyelmébe ajánlom különösen kisebb jövedelmű templomok használatára saját gyártmányú III. rendű, szép és tartós égésű

félviasz-gyertyáimat,
kilója 2 korona 40 fillér.

Továbbá ajánlom I. és II. rendű méhviasz-gyertyáimat, kétszer finomított templomi égő olajat. Valódi francia olajból, kristály-üveg, tomjén, füstölő-szén, szurok-fáklya stb. legjobb minőségben jutányos áron kaphatók.

A gyertyákat 4 kilogrammtól kezdve bérmentve szállítom.

A főtiszt. plébános urak részére készpénzfizetésnél 3% engedményt, vagy kívánatra I évi utólagos fizetési előnyt nyújtok.

64. 14-15. Kívánatra árjegyzékkel ingyen és bérmentve szolgálhatok. —

HIRDETÉSEK

a „NYITRAMEGYEI SZEMLE” számára igen jutányos áron felvétetnek Nyitrán, Huszár István úr könyv- és papírkereskedésében, ugyanitt a lapra is elő lehet fizetni.

VEREBÉLY GÉZA
URI ÉS NŐI DIVATÁRÚHÁZA
NYITRÁN, TÓTH VILMOS-U.

**Nagy karácsonyi
:: vásár! ::**

A nehéz megélhetési viszonyok, általános drágaság idejében csak hasznos és célszerű ajándékokat vásároljunk. :::::

Karácsonyi ajándéktárgyak óriási választékban hölgyek, férfiak, gyermekek részére. :::: Mindennemű tényleges nem végből vágott maradékok bámulatos olcsó árban.

A cég törekvése az összes maradékokat még az év folyamán kiárusítani s ezért a mesés olcsó árak felülmúlják bármely maradéküzlet versenyt. :::::

143. 3-6

**Nyitrai Serfőző és Malátagyártó
részvénytársaság.**

Meghívás.

Van szerencsénk t. részvényeseinket a **folyó évi december hó 12-én délután 3 órakor** gyárhelyiségünkben tartandó

**XVI-ik
rendes közgyűlésre**
tisztelettel meghívni.

Napirend:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentése, a mérleg előterjesztése és a tiszta jövedelem hováfordítása iránti határozathozatal.

2. A felmentvény megadása az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére.

3. Három igazgatósági tagnak megválasztása három évre az alapszabályok 21. §-ának értelmében és három felügyelő-bizottsági tagnak megválasztása a jövő rendes közgyűlésig terjedő egy évi időtartamra.

Az igazgatósági és felügyelő-bizottsági jelentések, valamint az 1909/1910. évi mérleg a közgyűlést megelőzőleg 8 napon át, a gyár irodai helyiségében a jogosultak által megtekinthetők.

Az alapszabályok 11. §-a értelmében a szavazati jog gyakorlására szükséges, hogy a részvények az összes le nem járt szelvényekkel együtt a közgyűlés megelőzőleg három nappal a Nyitrai Iparbank pénztáránál letétessenek.

A nevezett pénztár a letett részvényekről elismervényt ad, mely igazolásul szolgál a közgyűlésen való részvételre.

Nyitrán, 1910. évi november hó 22-én.

148. 2-2.

Az igazgatóság.

**A legtöbb kiállításon
első díjjal kitüntetett
és első orvostanárok
által ajánlott kitűnő
minőségű és jóságú**

Esterházy-cognac
mindenütt kapható.
Az

Esterházy-cognac
a közönség kedvenc
és ártalmatlan itala!

120 11-12

Az Esterházy-cognacgyár

TELEFON Központi irodája: TELEFON
31-49. SZ. BUDAPESTEN 31-49. SZ.

V. KER., CSÁKY-UTCA 14. SZÁM.